



## Scores politieke partijen verkiezingen 2021

De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) houdt zich intensief bezig met veel thema's die voor, in en rondom het onderwijs van belang zijn. Zo is het thema School & Armoede de komende vijf jaar het kernthema waar de VOO zich op focust, maar ook medezeggenschap, de positie van het openbaar onderwijs en goede salarissen voor docenten zijn thema's waar de VOO zich sterk voor inzet.

Vanuit onze visie hebben we een analyse gemaakt van de verkiezingsprogramma's van politieke partijen voor de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021.

- A      Onderwerpen waar naar wordt gekeken
- B      Beoordelingskaders/wijze van beoordelen
- C      Beoordeling per partij
- D      Eindresultaat



## A Welke onderwerpen zijn gekozen om de verkiezingsprogramma's op te beoordelen?

De VOO heeft een tiental onderwerpen gekozen waarop de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen worden beoordeeld. Dit gaat om de volgende thema's:

### 1 Veranderen van het onderwijssysteem

*Ons systeem met scholen op religieuze grondslag vraagt om aanpassing naar deze tijd. In onze diverse samenleving vraagt het dat kinderen van alle achtergronden samen met elkaar naar school gaan, omdat ze later ook samen met elkaar leven. De VOO wil dat er geen scholen meer zijn op religieuze grondslag, zodat kinderen van alle achtergronden samen met elkaar naar school gaan. Weg van alle denominaties als protestants-christelijke, islamitische of openbare scholen, maar gewoon samen naar school. Daarbij kiezen we niet voor 'staatsonderwijs' of welke begrippen er ook op kunnen worden geplakt, maar pleiten we wel voor een stevige wettelijke basis waar scholen aan moeten voldoen, mét de vrijheid aan scholen om met inspraak van ouders invulling te kunnen geven aan goed onderwijs. Zo blijft dus ook de vrijheid om te kiezen voor een specifieke pedagogisch-/didactische aanpak wat ons betreft bestaan.*

*Zolang ons onderwijssysteem niet is ingericht op samen leren, samen leven, kiest de VOO ervoor om zoveel mogelijk drempels weg te nemen voor leerlingen om samen met elkaar naar school te gaan. Zo moet er een algemene acceptatieplicht komen, zodat scholen leerlingen niet meer mogen weigeren op basis van de levensovertuiging of religie van de ouders. Daarnaast wil de VOO dat ontmoetingen tussen kinderen van alle verschillende scholen meer worden gestimuleerd. Uitwisselingen waarbij kinderen van religieuze scholen in contact komen met kinderen van andere religieuze scholen en openbare scholen, is een manier om wederzijds begrip en samen leren te bevorderen.*

### 2 Aanpak van kinderarmoede

*Elk kind hoort alle kansen te kunnen hebben die we als samenleving kunnen bieden. Dat betekent dat kinderen altijd naar een sportvereniging moeten kunnen, mee kunnen op schoolreisje en op andere manieren meedoen met hun leeftijdsgenoten. Helaas groeien in Nederland nog minstens 315.000 kinderen in armoede op. De VOO acht dit ontoelaatbaar in een welvarend land als Nederland.*

*Onderwijs is potentieel de belangrijkste manier om kansenongelijkheid aan te pakken en te emanciperen. Kinderarmoede staat dat echter vaak in de weg. De aanpak van kinderarmoede is daarom voor de VOO een van de belangrijkste aandachtspunten.*

### 3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school

*Scholen worden opgericht door ouders, personeelsleden zijn de hele dag op school aan het werk en leerlingen hebben goed oog voor wat wel en wat niet werkt op school. De VOO vindt het dan ook vanzelfsprekend dat ouders, personeel en leerlingen via de medezeggenschapsraad (MR) meepraten en -beslissen over belangrijke besluiten voor de school. Medezeggenschap zorgt ervoor dat er draagvlak ontstaat voor besluiten die worden genomen, verbetert de kwaliteit van het onderwijs en denkt kritisch-constructief mee met het bestuur. Toch zien we in de praktijk dat de medezeggenschap en andere vormen van meedoen niet altijd (goed) worden georganiseerd door de school. Bovendien zijn er nog veel*



*onderwerpen waar de medezeggenschapsraad helaas instemmingsrecht heeft, zoals bij de vraag waar het geld heen moet wat de school van de overheid krijgt.*

*Het is dan ook noodzakelijk om de rol van de medezeggenschapsraad te versterken en het normaal te maken dat personeel, ouders en (in het voortgezet onderwijs) leerlingen serieus mee kunnen praten en denken over het schoolbeleid. De huidige regels willen we versterken, allereerst door de MR een instemmingsrecht op de begroting te geven en van verschillende onderwerpen waar de MR nu alleen advies over mag geven, een instemmingsrecht te maken. Maar ook door heldere regels af te spreken over hoe de MR gefaciliteerd wordt in tijd en geld, door organisaties die MR's helpen met hun werk te ondersteunen en door ervoor te zorgen dat MR-leden voldoende kennis en kunde hebben om hun belangrijke werk te doen. Maar ook buiten de MR zijn er groepen ouders, personeelsleden en leerlingen die mee willen denken. Bijvoorbeeld in de vorm van een ouderraad, leerlingenraad of personeelsraad. Ook deze groepen verdienen steun vanuit de school en de overheid.*

#### **4 Versterken van de positie van ouderorganisaties**

*Scholen zijn in principe van ouders. Als je een school wilt oprichten, moet je voldoende ouders vinden die het daarmee eens zijn en die hun kind naar die school willen sturen. Landelijk zijn er organisaties die ouders ondersteunen bij het oprichten en in stand houden van scholen. Deze organisaties leveren belangrijk werk, zo geven zij voorlichting aan ouders over hun positie op school, ondersteunen zij medezeggenschapsraden en lobbyen zij voor de belangen van ouders bij gemeenten, het Ministerie van Onderwijs en de Tweede Kamer.*

*Tot 2015 kregen landelijke ouderverenigingen financiële steun van de overheid. Daarna is deze steun voor veel organisaties geschrapt en hebben de verenigingen prijzen van lidmaatschappen en cursussen moeten verhogen en moeten schrappen in de mogelijkheden om ouders en scholen te ondersteunen. Daardoor is de drempel hoger geworden voor ouders om hulp te vinden bij vragen en om lid te worden van een organisatie die voor hun opkomt. Wat de VOO betreft krijgen deze ouderorganisaties wederom financiële steun.*

#### **5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten**

*Zowel leerkrachten in het primair onderwijs als docenten in het voortgezet onderwijs volgen een vierjarige opleiding aan het hbo. Ze studeren in dezelfde gebouwen, studeren even lang aan een even zware opleiding en krijgen dezelfde soort titels bij het afstuderen. Toch zit er een wezenlijk verschil in de beloning die weggelegd is voor het primair onderwijs en die voor het voortgezet onderwijs. Terwijl leerkrachten in het primair onderwijs te maken hebben met een breed pallet aan leerlingen waar specifieke ondersteuning en kennis hierover noodzakelijk is (van vmbo tot vwo, van zeer jong tot bijna puberend).*

*Voor de VOO is het dan ook niet logisch dat leerkrachten in het primair onderwijs minder verdienen dan docenten in het voortgezet onderwijs. Deze salariskloof moet dan ook worden gedicht, door het salaris in het primair onderwijs te verhogen tot het niveau van het voortgezet onderwijs. Daarnaast zien we dat twee van de redenen waarom er een groot tekort aan leerkrachten en docenten is, het gebrek aan perspectief en te lage beloning is. De salarissen van onderwijzend personeel moeten daarom omhoog en het salaris van onderwijsondersteunend personeel stijgt relatief mee.*

#### **6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs**



*Steeds vaker roepen pedagogen, onderwijsexperts en mensen in het onderwijs op om het keuzemoment voor leerlingen in het primair onderwijs voor het voortgezet onderwijs uit te stellen. Dit omdat kinderen in groep 8 vaak helemaal nog niet weten wat ze later willen worden en het dan moeilijk is om een goede keuze te maken voor welk type onderwijs na groep 8 gevolgd zou moeten worden. Bovendien werkt een vroege selectie stigmatiserend en segregierend. Kinderen die na de basisschool worden gescheiden komen elkaar later in de maatschappij bijna niet meer tegen.*

*De VOO pleit er dan ook voor dat het keuzemoment voor leerlingen wordt uitgesteld naar 14 of 15 jaar. Leerlingen maken op latere leeftijd een keuze voor vmbo, havo of vwo. Op deze manier blijven leerlingen van verschillende achtergronden en met verschillende toekomstenv langer bij elkaar in de klas, kunnen ze langer van elkaar leren én hebben kinderen langer de tijd om een goede beslissing te nemen voor hun toekomst. Uiteraard is het in zo'n verlengde, brede brugklas wel mogelijk om te differentiëren, zoals op de basisschool ook gebeurt.*

## **7 Invulling geven aan burgerschap op school**

*De VOO ziet de school als een (democratische) mini-maatschappij. We hechten dan ook veel waarde aan een goed functionerende medezeggenschapsraad (MR) en zien graag dat burgerschap een belangrijk onderwerp is op elke school. Allereerst door niet alleen tijdens lessen, maar ook buiten lessen als school hier uiting aan te geven. Te denken valt aan een goede omgang met de MR, het stimuleren van de aanwezigheid van een ouder- en leerlingenraad, maar ook door het houden van raadplegingen onder ouders, personeel en leerlingen bij belangrijke besluiten die moeten worden genomen. En door het organiseren van activiteiten met en voor de buurt waar de school zich bevindt, het faciliteren van debatclubs en andere naschoolse activiteiten en in algemene zin ervoor zorgen dat de school een lerende organisatie is die kijkt naar iedereen die daarbij betrokken is, zowel binnen als buiten het schoolgebouw.*

*Verder zien we dat burgerschap, maatschappijleer of maatschappijwetenschappen – hoe dit ook heet op school – op dit moment niet stevig genoeg verankerd is in het lesprogramma. Dit terwijl burgerschap kan bijdragen aan het bepalen van je positie in de samenleving, het kritisch meedenken over veranderingen en begrip voor mensen die anders denken. Voor een weerbare en democratische samenleving is het noodzaak dat kinderen op school leren over de maatschappij en hierover met elkaar in discussie kunnen. Dat kan en moet door burgerschap een veel belangrijker vak te maken op school. In het voortgezet onderwijs stellen we dan ook voor van burgerschap een verplicht eindexamenvak te maken. De school stimuleert actief dat leerlingen meedenken over schoolbeleid en in alle vakken wordt waar mogelijk niet alleen onderwezen, maar ook gevraagd naar de visie van leerlingen en kritisch denken gestimuleerd.*

## **8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd**

*Het privaatonderwijs wordt steeds groter. Dit betekent dat steeds vaker ouders hun kinderen naar privéscholen sturen of na schooltijd extra bijles inkopen bij commerciële organisaties. Dit heeft als gevolg dat de segregatie en ongelijkheid tussen kinderen toeneemt. Enerzijds omdat kinderen van ouders met hogere inkomens en kinderen van ouders met lagere inkomens niet meer met elkaar in aanraking komen op school, anderzijds omdat de kansen van kinderen met ouders met lage inkomens een stuk lager zijn. Als je ontmoeting tussen kinderen van verschillende achtergronden wil stimuleren, is het noodzakelijk dat kinderen van ouders met hogere en lagere inkomens elkaar op school en in de klas tegenkomen.*



*Naast dat het ongewenst is dat privaatonderwijs toeneemt, zou het niet nodig moeten zijn dat privéscholen bestaan of dat er buiten schooltijden bijles wordt gegeven door commerciële partijen. School zou dé plek moeten zijn waar voldoende aandacht is voor alle leerlingen, waar mogelijk extra bijles kan worden gegeven aan leerlingen en waar de onderwijskwaliteit zo hoog is als deze kan zijn. Om dit te bereiken wil de VOO fors meer geld naar scholen om privaatonderwijs overbodig te maken. Privéscholen willen we verbieden, omdat dit lijnrecht staat tegenover de visie dat kinderen samen naar school gaan om samen met elkaar en van elkaar te leren.*

## **9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs**

*Elk kind heeft de plicht om naar school te gaan. In 1901 trad de Leerplichtwet in werking, die ingevoerd werd onder minister Goeman Borgesius, oud-voorzitter van de Vereniging Openbaar Onderwijs. Deze plicht heeft veel goeds gedaan: leerlingen mochten niet langer arbeid verrichten, maar moesten naar school om daar te leren zodat ze later meer kansen hadden in de samenleving. Tegenwoordig zien we leren gelukkig niet alleen meer als een plicht voor leerlingen, maar juist ook als recht dat elk kind heeft. In het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind staat in artikel 28 onder meer opgenomen dat elk kind het recht heeft op onderwijs door het onderwijs gratis te maken en maatregelen te nemen om schoolbezoek te bevorderen.*

*Als VOO zien we veel kansen om meer te doen om aan deze internationale afspraken te voldoen. Allereerst door leermiddelen, fysiek of digitaal, altijd beschikbaar te stellen vanuit school. Ouders mogen geen kosten hebben aan het onderwijs voor hun kind in het primair en voortgezet onderwijs, ook niet aan bijvoorbeeld laptops die nodig zijn om aan het voortgezet onderwijs deel te nemen. Ook zien we leerrecht als recht van het kind om gehoord te worden in de klas en waar een leerkracht of docent ruimte en tijd krijgt om aandacht te besteden aan elke leerling. Daarnaast zien we de afgelopen periode dat sommige kinderen baat hebben bij (online) thuisonderwijs. De VOO vindt het belangrijk dat kinderen naar school komen, maar er moet ook worden gekeken hoe de ruim 5.000 kinderen die nu praktisch zonder onderwijs thuis zitten, toch meer kunnen worden bereikt. Ook deze kinderen hebben tenslotte leerrecht.*

## **10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs**

*Het openbaar onderwijs is voor iedereen toegankelijk, ongeacht religie of levensbeschouwing van ouders. In het openbaar onderwijs wordt geen enkel kind geweigerd en is ruimte voor elke leerling om zichzelf te zijn en zichzelf te uiten. Op openbare scholen wordt aandacht besteed aan eenieders levensovertuiging of religie en wordt geen enkele stroming voorgetrokken. Leerlingen leren met elkaar en van elkaar over alle belangrijke aspecten van de samenleving en maken zelf hun keuzes op basis van wat ze op school leren. Dit zijn een paar belangrijke uitgangspunten van het openbaar onderwijs.*

*Juist hierom kiezen we als VOO ervoor om het openbaar onderwijs te versterken: omdat iedereen toegang moet kunnen hebben tot goed openbaar onderwijs. Concrete voorstellen die de VOO doet is het ervoor zorgen dat de eerste school in een nieuwbouwwijk altijd een openbare school moet zijn, zodat elk kind in de wijk naar school in de eigen wijk kan. Ook moet de laatste school in een gemeente een openbare school zijn. De positie van het belang van het bestaan van openbaar onderwijs dient op deze en andere manieren beter in de landelijke wetgeving vastgelegd te worden.*



## B Wat vinden politieke partijen van deze onderwerpen?

Op bovenstaande tien thema's heeft de VOO de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen die op minstens één zetel staan in de gangbare peilingen (EenVandaag, I&O Research en Peil.nl) doorgenomen en beoordeeld. Er is gekeken naar verschillende bronnen. Dit zijn de verkiezingsprogramma's, (de standpunten op) de websites van deze partijen en door partijen ingevulde kieswijzers, zoals het Kieskompas en de Stemwijzer.

De partijen kunnen per onderwerp nul, een halve of een hele punt krijgen. Komen de visie en standpunten van de partij overeen met de argumenten die de VOO op het thema geeft, krijgt de partij 1 punt. Komen deze deels overeen, dan krijgt de partij een 0,5 punt. Staat de visie van de partij tegenover die van de VOO, krijgt de partij 0 punten. Ook als een partij geen informatie geeft op een bepaald thema, worden geen punten toegekend. Op die manier krijgt elke partij een score tussen de 0 en 10 punten, die in onderdeel C wordt toegelicht.

De partijen wiens programma's en websites zijn bekeken zijn:

1 VVD	2 PvdA	3 CDA	4 D66
5 ChristenUnie	6 SGP	7 SP	8 GroenLinks
9 Partij voor de Dieren	10 Volt	11 JA21	12 PVV
13 Forum voor Democratie	14 DENK	15 50Plus	16 BIJ1

Het beoordelingsschema is als volgt:

Onderwerp	1 punt	0,5 punt	0 punten
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	De partij kiest voor een onderwijssysteem waarbij denominaties voor scholen verdwijnen en alle kinderen samen naar school gaan.	De partij wil het lastiger maken om scholen op basis van religieuze grondslag te stichten en in ieder geval een acceptatieplicht.	De partij wil het huidige onderwijssysteem behouden en stelt geen aanpassingen in de gestelde richting voor.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	De partij komt met concrete voorstellen voor het aanpakken van armoede onder kinderen en pakt grondoorzaken van armoede aan.	De partij spreekt zich uit om armoede onder kinderen tegen te gaan, maar komt met weinig concrete voorstellen hiervoor die impact zullen hebben op kinderarmoede.	De partij noemt geen extra maatregelen voor de aanpak van armoede onder kinderen en benoemt de schrijnende situatie nauwelijks.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	De partij wil een sterkere rol voor de medezeggenschapsraad op school en meer instemmingsrechten voor de raad.	De partij erkent het belang van de medezeggenschapsraad op school, maar komt niet met concrete voorstellen.	De partij vindt dat vooral het schoolbestuur leidend moet zijn bij besluiten en wil geen versterking.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	De partij wil dat ouderorganisaties weer worden gefinancierd en komt met voorstellen	De partij benoemt het belang van vertegenwoordiging van ouders via	De partij spreekt niet over ouderorganisaties.



	voor een sterke positie van deze organisaties.	landelijke en regionale organisaties.	
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	De partij wil de salariskloof tussen primair en voortgezet onderwijs dichten en komt met voorstellen voor een beter perspectief voor leerkrachten en docenten.	De partij wil de salarissen in het primair onderwijs wel verhogen, maar noemt niet concreet het dichten van de salariskloof en blijft vaag over een beter perspectief.	De partij wil geen verhogingen van salarissen van leerkrachten en docenten en komt niet met voorstellen voor meer perspectief.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	De partij wil dat leerlingen pas later hoeven te kiezen voor vervolgonderwijs na het primair onderwijs en komt hier met concrete voorstellen voor.	De partij steunt de gedachte dat kinderen later een keuze maken voor het voortgezet onderwijs, maar wil vanuit de overheid geen maatregelen nemen hiervoor.	De partij heeft niet de wens om kinderen later de keuze te laten maken voor vervolgonderwijs na het primair onderwijs.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	De partij komt met concrete voorstellen om het vak burgerschap te versterken, zoals het een verplicht examenvak te maken.	De partij benoemt het belang van aandacht voor burgerschap op school en noemt enkele voorstellen, maar wil de formele positie van burgerschap niet versterken.	De partij wil geen versterking van het vak en in algemene zin burgerschap op school en doet hier dus ook geen voorstellen voor.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	De partij wil af van het bestaan van privéscholen en kiest voor het fors investeren in onderwijs en bijlesmogelijkheden voor leerlingen.	De partij wil niet af van privéscholen, maar wil wel dat het minder aantrekkelijk wordt door kwaliteit te verbeteren en bijles op school aan te bieden.	De partij vindt het bestaan van privéscholen geen probleem en/of noemt geen voorstellen voor regelgeving.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	De partij wil een leerrecht voor alle kinderen en komt met concrete voorstellen voor het verhogen van de kwaliteit en rechten van leerlingen.	De partij geeft aan dat elk kind het recht heeft op te leren en noemt in die richting een aantal voorstellen, zonder concreet leerrecht te benoemen.	De partij spreekt niet over het belang van het recht van kinderen om te leren.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	De partij benoemt dat het openbaar onderwijs van groot belang is om te behouden en te versterken en komt met concrete voorstellen om de positie te versterken.	De partij benoemt het belang van openbaar onderwijs, maar komt niet met voorstellen om deze positie te versterken.	De partij benoemt het openbaar onderwijs niet.



## C Beoordeling per partij

### 1: Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Voor acceptatieplicht op bijzondere scholen en het laten vervallen van vrijstelling van de leerplicht op grond van levensovertuiging.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0,5	Geeft aan voor tegemoetkomingen te zijn voor ouders die contributies voor kinderen niet kunnen betalen, wil een hoger minimumloon, wil kinderen beschermen bij verkeerde keuzes ouders door kinderalimentatie voor te laten gaan bij schulden en prestatieafspraken met gemeenten over armoedebeleid.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Er moet een hoger salaris komen voor excellente leraren, recht op bijscholing, zij-instromers helpen en voltijd werken moet worden gestimuleerd door bijvoorbeeld een werkbonus.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0	Het uitstellen van het keuzemoment van leerlingen wordt niet genoemd.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Burgerschap toevoegen aan het verplichte lesprogramma, meer aandacht voor sociale media en desinformatie, de Minister moet schoolbesturen kunnen ontslaan als burgerschap lange tijd onvoldoende aandacht krijgt.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Ervoor zorgen dat ieder kind op school het onderwijs krijgt dat het nodig heeft, ook als hiervoor vanuit school extra bijlessen nodig zijn.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Een leerplicht vanaf vier jaar, kinderen vaker naar school, bieden van maatwerkdiploma's en als ze uit werk komen weer kunnen worden opgehaald.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>4</b>	





## 2: Partij van de Arbeid (PvdA)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Schoolbesturen gaan meer doen om segregatie tegen te gaan en gemeenten krijgen bevoegdheid om dit af te dwingen, aanpassen artikel 23 zodat de belangen van het kind centraal staan, scholen mogen kinderen niet weigeren op basis van geloof.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Gratis kinderopvang, een maximum aan de vrijwillige ouderbijdrage, een hoger minimumloon en sociaal minimum, meer geld voor gemeenten voor het bestrijden van armoede.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	Het onderwijspersoneel in het primair onderwijs moet even goed betaald worden als het onderwijspersoneel in het voortgezet onderwijs.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Gedifferentieerd lesgeven op basisschool en in brede brugklassen en pas na de tweede klas van de middelbare school krijgt een leerling een definitief schooladvies.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Er komt een schoolvak burgerschap en sociale vaardigheden, meer voorlichting over alle vormen van discriminatie, moslimhaat en antisemitisme, burgerschap wordt belangrijker in het curriculum en een belangrijker criterium bij het beoordelen van scholen door de Onderwijsinspectie.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Scholen ontvangen extra middelen voor het kunnen geven van extra onderwijs, huiswerkbegeleiding of coaching in studievoordigheden.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	1	Geen kind mag zonder startkwalificatie van school gaan, elke leerling verlaat onderwijs met goede lees-, reken- en schrijfvaardigheden, er moet een groot offensief komen tegen laaggeletterdheid voor jongeren en bieden van maatwerkdiploma's.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>6</b>	



### 3: Christen-Democratisch Appèl (CDA)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Bescherming ruimte voor bijzondere scholen om invulling te geven aan onderwijs op basis hun godsdienst.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Kinderopvang rechtstreeks betalen vanuit overheid met beperkte inkomensafhankelijke bijdrage, buurtsportcoaches, een hoger minimumloon en elke twee jaar herijken sociaal minimum, verhoging sociaal minimum voortzetten, concreet plan maken om kinderarmoede in vier jaar te halveren.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Meer waardering voor de leerkracht, minder administratieve voorschriften en een goed salaris dat meer ruimte biedt voor beloning van extra inzet, gerichte programma's voor zij-instromers, een uitloopschaal voor senior leraren en een toeslag voor leraren in het speciaal onderwijs. CDA is voor verder dichten van de kloof.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Meer ruimte voor gecombineerde schooladviezen en verlengde brugklassen, wegnemen drempels om tussentijds over te stappen, mogelijkheid 10-14 scholen.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Burgerschap, democratie en rechtsstaat worden voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs een apart onderdeel van het examen, seksuele diversiteit moet op alle scholen worden onderwezen.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Als een kind bijles nodig heeft, moet in overleg tussen school en ouders gekeken worden welke vorm van bijscholing nodig is. Elk kind moet bijles kunnen krijgen op school.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	De ruimte voor 'groep nul', waarbij kinderen vanaf hun derde jaar al een paar dagen per week naar school gaan, versterken van leesonderwijs, structurele aanpak van laaggeletterdheid, matwerkdiploma's en onderschrijven belang voorschoolse educatie.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>4,5</b>	



4: Democraten 66 (D66)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Er komt een acceptatieplicht voor alle scholen en gemeenten krijgen bevoegdheden bij toelating en inschrijving.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Vier dagen per week gratis kinderopvang, extra activiteiten zoveel mogelijk van school aanbieden, hoger budget voor scholen met kansarme leerlingen, aantal mensen in armoede met minstens de helft verminderen, verhogen belastingvrije voet, verhogen minimumloon.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0,5	Sterkere vorm van medezeggenschap voor directe invloed van ouders op schoolbeleid, toegang voor MR bij onderwijsrekenkamer, belang beschikbaarheid cursussen voor de MR.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	1	Extra budget voor ouderorganisaties die zich richten op ondersteuning van ouders met voorlichting en bij de versterking van hun positie in de medezeggenschaps- en ouderraden.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	We dichten de salariskloof, we verhogen het salaris van basisschoolleraren naar het niveau van middelbare schoolleraren.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Afstappen van het selectiemoment op 12 jaar, stimuleren brede brugklassen en 10-14 scholen, maatwerkdiploma.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	In het hele onderwijs leren kinderen over burgerschap, er wordt seksuele diversiteit onderwezen, aandacht koloniale verleden en slavernij.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Extra geld voor scholen met meer kansarme leren voor aanbieden van extra taal- of bijles.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	1	Extra financiering voor kinderen met risico op leerachterstanden, investeren in schrijf- en taalvaardigheden, maatwerkdiploma's en elke leerling krijgt het recht om tot 18 jaar funderend onderwijs te volgen.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>7</b>	



## 5: ChristenUnie (CU)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	De vrijheid van artikel 23 mag niet worden aangetast.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Hoger minimumloon, hogere bijstand, gratis schoolboeken en digitale leermiddelen, schoolmaaltijden voor kinderen en de ouderbijdrage echt vrijwillig.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0,5	Leden van de MR krijgen recht op burgerschapsverlof en wettelijk regelen hoorrecht voor leerlingen.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	1	Vergroten van ouderbetrokkenheid en subsidie voor ouderverenigingen.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	De loonkloof tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs wordt helemaal gedicht.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0,5	Meervoudige schooladviezen via doorstroomtoets, beschikbaarheid brede brugklassen in voortgezet onderwijs, meer ruimte voor samenwerkingen tussen scholen, leerlingen kunnen zonder voorwaarden doorstromen naar hoger onderwijsniveau.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	Nieuwe burgerschapsopdracht waarborgt dat scholen grondbeginselen van democratische rechtsstaat bijbrengen, godsdienstig of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Onwenselijk dat kinderen met rijke ouders meer kansen hebben, iedere school moet voldoende hulp bieden en huiswerkvrije school wordt gestimuleerd.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Meer geld voor kwaliteitsimpuls onderwijs, uitwisseling docenten en leerlingen tussen schoolsoorten.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>5,5</b>	



## 6: Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	De vrijheid van onderwijs mag niet materieel verder onder druk gezet worden. Bijzondere scholen dienen eisen te kunnen blijven stellen die nodig zijn om recht te doen aan de identiteit van de school.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0,5	Er komt een minimumuurloon en er moet voldoende ruimte zijn om gezinnen te helpen vanuit de bijzondere bijstand.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Leerlingen en personeel zijn niet gebaat bij steeds verdergaande uitbreiding van bevoegdheden van de MR.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	De loonkloof tussen primair en voortgezet onderwijs moet zoveel mogelijk worden gedicht, meer mannen in het basisonderwijs, hogere salarisschaal leraren met eerstegraads bevoegdheid.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0,5	Eindtoets is vooral nuttig voor bepalen van een goede plek, meer gewicht dient deze niet te krijgen. In veel gevallen zal het goed zijn de definitieve keuze nog even uit te stellen.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	Burgerschap moet gericht zijn op respectvolle bejegening en erkenning democratische rechtsstaat en openbaar onderwijs moet aandacht besteden aan godsdienstige en levensbeschouwelijke stromingen.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0	Er wordt niet gesproken over het aanpakken van privaatonderwijs.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0	Thuisonderwijs is een recht dat ouders hebben met basisvoorwaarden, leerplichtige leeftijd niet verlagen, aandacht nodig voor onderbouw vmbo en sociaaleconomisch kwetsbare groepen.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>2</b>	



## 7: Socialistische Partij (SP)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Artikel 23 op de schop, elke school dient elke leerling te accepteren.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Landelijk aanvalsplan tegen armoede, armoede onder kinderen uitbannen, verhoging minimumloon, sociaal minimum verhogen.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0,5	Heel veel beslissingen over reilen en zeilen op school bespreken met medezeggenschap.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	De loonkloof tussen primair en voortgezet onderwijs moet worden gedicht.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Pleit voor brede scholengemeenschappen van vmbo tot en met vwo waar leerlingen in een brede brugklas instromen na de basisschool.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	Meer aandacht voor filosofie, religie en levensbeschouwing, bespreken slavernijverleden als onderdeel lesprogramma,
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	1	Niet particuliere instituten, maar scholen zelf gaan leerlingen waar nodig bijles geven.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	1	De klassengrootte mag maximaal 23 leerlingen zijn, kinderen krijgen leerrecht dat beschermt tegen schoolbesturen die ruzie maken over waar een kind terecht kan, gymlessen en sportbeoefening op school, vakken op hoger niveau kunnen afronden.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>6,5</b>	



## 8: GroenLinks (GL)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Artikel 23 moet worden gemoderniseerd en voor bijzonder en openbaar onderwijs gaan dezelfde regels gelden, acceptatieplicht voor kinderen op basisscholen.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Kinderopvang vier dagen per week gratis, buitenschoolse opvang gratis, inkomensafhankelijke kinderbijdrage invoeren, verhoging minimumloon, verhoging sociaal minimum.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	1	De medezeggenschapsraad krijgt een instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting, in het onderwijs wordt actiever gehandhaafd op de verplichting om een leerlingenraad te hebben.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	Leraren in het primair onderwijs gaan evenveel verdienen als hun collega's in het voortgezet onderwijs, salarissen onderwijsondersteunend personeel worden verhoogd.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Alle leerlingen gaan naar een tienerschool of meerjarige brede brugklas, leerlingen mogen vakken op hoger of lager niveau volgen.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	Stimuleren van een doorlopende leerlijn in burgerschap en omgang met diversiteit verankerd in de burgerschapsopdracht, meer aandacht slavernijverleden.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	1	Extra middelen voor buitenschoolse begeleiding zodat dure private instituten overbodig worden.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Er komen kleinere klassen met meer ondersteuning voor individuele leerlingen, jongeren ook na hun 20 <sup>ste</sup> speciaal onderwijs indien nodig en maatwerkdiploma's.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>6,5</b>	



9: Partij voor de Dieren (PvdD)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Artikel 23 van de Grondwet moet worden aangepast, vrijheid van onderwijs mag niet misbruikt worden om te discrimineren, tegengaan onderwijssegregatie.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Gratis kinderopvang tot 4 jaar, verhoging minimumloon met veertig procent, laagste tarief inkomstenbelasting verlagen en afschaffen ouderbijdrage.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	1	Leraren, leerlingen en ouders krijgen meer autonomie bij het bepalen van het schoolbeleid en leerlingen krijgen inspraak in het curriculum, medezeggenschapsraad instemmingsrecht op klassengrootte.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	De salarissen van leraren worden verhoogd, waarbij de loonkloof wordt gedicht, maximaal 20 lesuren per week.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Latere selectie en brede brugklassen in de eerste jaren van de middelbare school.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Extra voorlichting op scholen over diversiteit en aandacht voor de koloniale geschiedenis, kennis- en lespakketten over thema's als duurzaamheid en lessen in kritisch denken en mediawijsheid.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Noodzakelijke extra ondersteuning wordt gratis aangeboden.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Extra geld voor activiteiten als schoolzwemmen, sportlessen en schooltuinen, vrijheid voor de keuze voor thuisonderwijs met kaders vanuit de overheid, klassengrootte passend maken bij type onderwijs, investeren in buurtbibliotheken.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>6,5</b>	





## 10: Volt

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	1	Scholen waar kinderen uit alle geloofsovertuigingen elkaar op school leren kennen, stoppen met bekostigen van scholen die één bepaalde richting uitdragen, aanpassen artikel 23.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Gratis laptops en schoolmaaltijden voor ouders die ze niet kunnen betalen, aanpakken van armoede onder kinderen, verhoging minimumloon, kinderopvang volledig gratis en afschaffen ouderbijdrage.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Minder verantwoording afleggen over elk detail, minder onderwijsuren, meer hybride leraren die parttime lesgeven.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Kinderen krijgen tot en met hun 14 <sup>de</sup> levensjaar om door te groeien naar een passende onderwijssoort in het voortgezet onderwijs.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0,5	Meer medialessen in het leerplan en aandacht voor slavernij en koloniale verleden in het onderwijs.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	1	Afschaffen van privéscholen, alle noodzakelijke extra ondersteuning moet toegankelijk zijn voor alle kinderen.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Minder toetsen en minder huiswerk, maatwerkdiploma's invoeren.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	1	Verbeteringen openbaar onderwijs zijn noodzakelijk, door afschaffen privéscholen neemt druk toe voor verbeteringen.
<b>Totaal</b>	<b>6,5</b>	



11: JA21

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Islamitisch onderwijs mag niet verder uitbreiden en wordt ontmoedigd.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0	Gratis schoolmaaltijd voor kinderen.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Wil de salariskloof overbruggen, een gelijktrekking van het salaris op basisschool en middelbare school is – gezien de werkklast – niet aan de orde. Het salaris van alle docenten gaat omhoog om het lerarentekort aan te pakken.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0	Geen socialistische middenschoolexperimenten.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0	De invulling van burgerschap op scholen komt niet aan bod.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0	Er wordt niet gesproken over het aanpakken van privaatonderwijs.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Kleinere klassen in het primair en voortgezet onderwijs, ondersteuning van leerlingen wanneer er sprake is van leerachterstanden, meer ondersteuning in de groep door bv. onderwijsassistenten, mogelijkheid om vakken op een hoger niveau te volgen en af te ronden.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
Totaal	<b>1</b>	



12: Partij voor de Vrijheid (PVV)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Er is geen plaats voor islamitisch onderwijs.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0,5	Verhogen van het minimumloon, gratis schoolmaaltijd indien leerlingen daar gebruik van willen maken.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	Stemde voor een motie om de loonkloof te dichten.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0	Het uitstellen van het keuzemoment van leerlingen wordt niet genoemd.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0	De invulling van burgerschap op scholen komt niet aan bod.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Scholen moeten er zorg voor dragen dat kinderen die bijles nodig hebben dat ook op of via de school kunnen krijgen.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0	De partij kiest voor kleinschalig onderwijs.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>2</b>	



13: Forum voor Democratie (FvD)

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Behoud bijzonder onderwijs, scholen mogen aannamebeleid blijven baseren op religieuze achtergrond.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0	Voorkomen problematische schulden.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Hogere beloning voor leerkrachten, betere selectie van docenten en minder administratieve rompslomp.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0	Geen socialistische middenschoolexperimenten, het moet makkelijker worden om van niveau te wisselen.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0	De invulling van burgerschap op scholen komt niet aan bod.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0	Er wordt niet gesproken over het aanpakken van privaatonderwijs.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Scholen dienen te beschikken over goede huisvesting, stoppen met aanduidingen 'hoog' en 'laag', maximaal 23 leerlingen per bevoegde leerkracht.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
Totaal	<b>1</b>	



14: DENK

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0,5	Staat voor onderwijsvrijheid. Scholen mogen geen leerlingen meer weigeren op basis van hun geloof.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0,5	Gelijke kansen in het onderwijs voor alle Nederlanders, kinderopvang voor lage en middeninkomens gratis.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	Er komt een beter salaris voor leraren, te beginnen in het basisonderwijs. Stemde voor een amendement om de salarissen van leraren in het primair onderwijs gelijk te trekken aan die in het voortgezet onderwijs.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	1	Iedere leerling wordt een brede brugklas geboden.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Scholing van leraren om vooroordelen tegen te gaan en versterkt burgerschapsonderwijs als geëxamineerd onderdeel.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0	Er wordt niet gesproken over het aanpakken van privaatonderwijs.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	Een maximale klassengrootte instellen.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>4,5</b>	



15: 50Plus

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Verandering van het onderwijssysteem wordt niet genoemd.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	0,5	Mensen onder de armoedegrens worden extra gesteund, ten minste drie dagen per week gratis kinderopvang, gratis schoolmaaltijd.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de rol van de medezeggenschapsraad.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	0,5	Beloning van leraren in het primair en voortgezet onderwijs wordt versterkt.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0,5	Een tussenperiode zorgt ervoor dat er een meer verantwoorde keuze kan worden gemaakt, groep 8 is te vroeg om zulke belangrijke keuzes te maken.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	0	De invulling van burgerschap op scholen komt niet aan bod.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0	Er wordt niet gesproken over het aanpakken van privaatonderwijs.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0	Voor maatwerkdiploma's.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
Totaal	<b>1,5</b>	



16: BIJ1

Onderwerp	Punten	Uitleg
<b>1 Veranderen van het onderwijssysteem</b>	0	Verandering van het onderwijssysteem wordt niet genoemd.
<b>2 Aanpak van kinderarmoede</b>	1	Kinderarmoede bestrijden begint bij aanpak armoede onder ouders, ouderbijdrage afschaffen, voorschool gratis voor alle kinderen, gratis kinderopvang voltijds, gratis schoolmaaltijd.
<b>3 Versterken van de rol van de medezeggenschapsraad op school</b>	0,5	Leraren moeten meer worden betrokken bij besluitvorming, leraren zeggenschap geven over inrichting van hun onderwijs.
<b>4 Versterken van de positie van ouderorganisaties</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van ouderorganisaties.
<b>5 Verbeteren van het salaris en carrièreperspectief van leerkrachten en docenten</b>	1	Leraren krijgen de financiële waardering die zij verdienen. De loonkloof tussen het basisonderwijs en voortgezet onderwijs wordt gedicht.
<b>6 Uitstellen van het keuzemoment voor basisschoolleerlingen voor vervolgonderwijs</b>	0,5	Brede scholengemeenschappen met verschillende soorten onderwijs worden gestimuleerd.
<b>7 Invulling geven aan burgerschap op school</b>	1	Maatschappijleer wordt een verplicht vak gedurende het hele voortgezet onderwijs, burgerschapsonderwijs wordt op elke instelling als vak onderwezen, aandacht koloniale verleden en slavernij.
<b>8 Aanpakken van privaatonderwijs door hulp voor leerlingen ook na schooltijd</b>	0,5	Toegang tot bijles moet niet afhankelijk zijn van economische positie van ouders, gratis bijles voor kinderen tot een bepaalde inkomensgrens.
<b>9 Verbeteren van de leerprestaties en verankering recht van leerlingen op onderwijs</b>	0,5	De toegang tot openbare bibliotheken wordt gestimuleerd voor leerlingen, voor maatwerkdiploma's en kleinere klassen in het onderwijs.
<b>10 Versterking van de positie van het openbaar onderwijs</b>	0	Er wordt niet gesproken over het versterken van de positie van het openbaar onderwijs.
<b>Totaal</b>	<b>5</b>	



## D Eindresultaat

### Totaalscore

POSITIE	PARTIJ	PUNTENTOTAAL
1	Democraten 66 (D66)	7
2	Volt	6,5
2	Socialistische Partij (SP)	6,5
2	GroenLinks (GL)	6,5
2	Partij voor de Dieren (PvdD)	6,5
3	Partij van de Arbeid (PvdA)	6
4	ChristenUnie (CU)	5,5
5	Bij1	5
6	DENK	4,5
6	Christen-Democratisch Appèl (CDA)	4,5
7	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)	4
8	Partij voor de Vrijheid (PVV)	2
8	Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	2
9	50Plus	1,5
10	JA21	1
10	Forum voor Democratie (FvD)	1





## *Uitleg per partij*

### **1 Democraten 66 (7)**

D66 voert de lijst aan, omdat de partij op heel veel punten die de VOO belangrijk vindt concrete plannen heeft. De partij wil de salariskloof tussen primair en voortgezet onderwijs dichten, het selectiemoment uitstellen en noemt concreet het leerrecht voor leerlingen. Aandacht voor het belang van het openbaar onderwijs is er alleen niet.

### **2 Volt (6,5)**

Volt is de enige partij die veel aandacht besteed aan de positie van het openbaar onderwijs en vindt dat scholen op religieuze grondslag in zijn geheel afgeschaft moeten worden. In lijn met de visie van de VOO vindt de partij dat kinderen van alle achtergronden samen met elkaar naar school moeten gaan. De medezeggenschapsraad en ouderorganisaties worden niet genoemd door de partij.

### **2 Socialistische Partij (6,5)**

De SP heeft veel aandacht voor de aanpak van kinderarmoede en wil niet dat private instituten, maar scholen zelf bijlessen kunnen gaan verzorgen. Ook moet de loonkloof worden gedicht en het keuzemoment worden uitgesteld. Medezeggenschap, ouderorganisaties en het openbaar onderwijs verdienen meer aandacht vanuit deze partij.

### **2 GroenLinks (6,5)**

Op bijna alle onderwerpen heeft GroenLinks concrete plannen die ervoor zorgen dat er fors geïnvesteerd wordt in onderwijs. Zo komt er meer aandacht voor burgerschap, worden privéscholen overbodig en krijgt de medezeggenschapsraad een instemmingsrecht op de begroting als het aan GroenLinks ligt. De partij heeft alleen weinig tot geen aandacht voor het openbaar onderwijs en de positie van ouderorganisaties.

### **2 Partij voor de Dieren (6,5)**

De partij wil de loonkloof tussen primair en voortgezet onderwijs dichten en noemt concrete maatregelen om burgerschap een belangrijkere plek te laten innemen in school, als vak en op andere manieren. Verder besteedt de partij minder aandacht aan de overige van de tien genoemde punten.

### **3 Partij van de Arbeid (6)**

Ook de PvdA komt met concrete plannen voor verbetering in het onderwijs en heeft veel aandacht voor het terugdringen van armoede onder kinderen. Gemeenten krijgen meer geld voor het bestrijden van armoede, burgerschap moet belangrijker worden en er komt een aanpak van laaggeletterdheid als het aan deze partij ligt. Medezeggenschap, ouderorganisaties en het openbaar onderwijs verdienen meer aandacht.

### **4 ChristenUnie (5,5)**

De ChristenUnie is samen met D66 de enige partij die zich inzet voor de rol van ouderorganisaties en vindt dat deze weer financiële steun moeten krijgen. Verder stelt de partij dat de loonkloof tussen primair en voortgezet onderwijs moet worden gedicht en dat alle noodzakelijke leermiddelen altijd gratis moeten zijn voor alle leerlingen. De partij wil geen aanpassingen aan het onderwijssysteem.

### **5 BIJ1 (5)**

BIJ1 benoemt het belang van de aanpak van onderliggende oorzaken om kinderarmoede te bestrijden en te voorkomen. Ook is positief te benoemen dat de partij ervoor kiest om



maatschappijleer een verplicht vak gedurende de hele middelbare schooltijd te laten zijn. De partij spreekt zich echter niet expliciet uit voor het dichten van de loonkloof, de positie van de medezeggenschapsraad en het openbaar onderwijs wordt niet of nauwelijks genoemd en ook de ouderorganisaties komen niet aan bod.

#### **6 DENK (4,5)**

Voor DENK moet iedere leerling toegang hebben tot een brede brugklas en wordt burgerschapsonderwijs een onderdeel dat wordt geëxamineerd in het voortgezet onderwijs. De vrijheid van onderwijs mag echter niet worden ingeperkt en onder meer de aanpak van privaatonderwijs en de positie van ouderorganisaties worden niet genoemd.

#### **6 Christen-Democratisch Appèl (4,5)**

Het CDA zet fors in op het belangrijker maken van burgerschap op school en pleit voor bijles voor kinderen op school. De partij wil de salariskloof 'verder' dichten, maar schrijft niet expliciet op dat het helemaal gedicht moet worden. Voor meer rechten voor de MR, een sterkere positie van het openbaar onderwijs of ondersteuning van ouderorganisaties wordt niet gepleit.

#### **7 Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (4)**

De VVD wil een algemene acceptatieplicht voor leerlingen op bijzondere scholen en komt met een aantal kleine voorstellen om problemen in het kader van kinderarmoede aan te pakken. De partij pleit niet expliciet voor meer brede brugklassen, komt met weinig tot geen voorstellen op gebied van leerrecht en armoede en de positie van de MR en ouderorganisaties wordt niet genoemd.

#### **8 Partij voor de Vrijheid (2)**

De PVV heeft weinig tot geen belangrijke standpunten met betrekking tot onderwijs. De algemene uitspraak dat onderwijs kleinschalig moet zijn en docenten leerlingen moeten leren h oe maar niet w at ze moeten denken, zijn de uitspraken die opvallen. De loonkloof moet wel dicht.

#### **8 Staatkundig Gereformeerde Partij (2)**

De SGP noemt vooral een aantal voornemens, zoals het 'zoveel mogelijk' dichten van de kloof tussen primair en voortgezet onderwijs en dat burgerschap gericht moet zijn op de erkenning van de democratische rechtsstaat, maar heel concreet wordt het niet. De partij komt niet met concrete plannen om armoede onder kinderen aan te pakken, wil geen veranderingen in het onderwijssysteem en vindt dat medezeggenschapsraden niet meer rechten moeten krijgen.

#### **9 50Plus (1,5)**

De beloning van leraren moet beter en bestrijding van armoede moet worden versterkt. Deze twee standpunten vallen onder een van de tien genoemde punten, maar verder komt op gebied van de tien genoemde punten onderwijs niet of nauwelijks voor in het programma van 50Plus.

#### **10 JA21 (1)**

De politieke partij JA21 wil de loonkloof tussen primair en voortgezet onderwijs dichten en vindt dat maatwerk mogelijk moet zijn in het voortgezet onderwijs. Maar brede brugklassen zijn 'socialistische middenschoolexperimenten', aandacht voor kinderarmoede is er nauwelijks, evenals niet voor de medezeggenschap, openbaar onderwijs en ouderorganisaties.

#### **10 Forum voor Democratie (1)**



Deze partij wil een hogere beloning voor leerkrachten en stoppen met de termen 'hoog' en 'laag' als wordt gesproken over opleidingsniveau. Maar verder komen de overige van de tien genoemde punten niet of nauwelijks terug. In dezelfde bewoording als JA21 wil Forum voor Democratie geen 'socialistische middenschoolexperimenten'.

---

### Heeft u vragen naar aanleiding van deze publicatie?

Neem dan contact op met de Vereniging Openbaar Onderwijs

- Bram Buskoop (beleidsadviseur)
- [b.buskoop@voo.nl](mailto:b.buskoop@voo.nl) | 06 18 76 25 79